

Samenvatting

Deze studie betreft een onderzoek naar de psychosociale criminogene factoren en neurobiologische kenmerken van mannelijke gedetineerden in Caribisch Nederland in 2018. In de startnotitie voor dit onderzoek wordt door de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) gesteld dat onder het personeel van de inrichting de indruk bestaat dat de gedragsproblematiek van gedetineerden in de Justitiële Inrichting Caribisch Nederland (JICN) verergert. Momenteel is er echter geen goed zicht op de kenmerken van de gedetineerdenpopulatie in Caribisch Nederland. Daarom is in dit rapport een overzicht gegeven van enkele psychosociale en neurobiologische kenmerken, inclusief de indicatie voor een licht verstandelijke beperking. Daaraan voorafgaand wordt aandacht besteed aan zowel de detentieomstandigheden in de JICN, als de maatschappelijke en juridische inbedding daarvan.

Begin 2018 zijn verschillende neuropsychologische testen afgenomen bij 43 mannelijke gedetineerden en zijn – indien beschikbaar en toegestaan – de psychosociale kenmerken van deze gedetineerden opgevraagd bij de Stichting Reclassering Bonaire ($N=25$). Dit betreft een representatieve, doch kleine sample gedetineerden uit de JICN, die afkomstig waren uit verschillende landen, waardoor het instrumentarium in verschillende talen moest worden afgenomen (Papiaments, Nederlands, Spaans, Engels).

Op basis van deze steekproef blijkt dat de gedetineerden verminderd functioneren op enkele neurobiologische kenmerken – zoals aandacht, concentratie of een indicatie voor een licht verstandelijke beperking (LVB) -, maar ook dat deze functies op hetzelfde niveau liggen als de gedetineerden uit Europees Nederland. Onder de gedetineerdenpopulatie is verder sprake van veel psychosociale problematiek. Dit bevestigt het beeld dat uit eerder Caribisch en Europees Nederlands onderzoek naar voren is gekomen en is in overeenstemming met de ervaringen van het personeel van de penitentiaire inrichting. Hoewel de ernst van de problematiek wisselt, is er binnen de gedetineerdenpopulatie op alle vlakken sprake van (enigerlei) problematiek. Relatief veel problemen doen zich voor op het gebied van financiële huishouding, denkpatronen en vaardigheden, opleiding en leren, en in wat mindere mate op de gebieden drugsgebruik, relaties met vrienden en antisociaal gedrag.

De resultaten bieden een eerste overzicht van de psychosociale en neurobiologische kenmerken van de gedetineerdenpopulatie binnen de JICN, en vormen een startpunt voor verder onderzoek naar deze factoren in de Caribische context. De interpretatie van de resultaten wordt echter beperkt door verschillen in de sociale context en het detentieklimaat tussen Caribisch en Europees Nederland, alsmede door een gebrek aan referentiekaders en normscores voor neuropsychologisch onderzoek (in zowel Europees als Caribisch Nederland). Dit onderzoek kan daarom gezien worden als een waardevolle nulmeting en het zou goed zijn dit onderzoek in de toekomst te herhalen en uit te breiden.

Ondanks deze beperkingen worden op basis van deze resultaten ten aanzien van verschillende aspecten aanbevelingen gedaan, te weten: (1) meer aandacht voor de specifieke behoeften en mogelijkheden van de gedetineerden met betrekking tot (na)zorg en bejegening is wenselijk, (2) meer aandacht voor gedetineerden met (een indicatie voor) een LVB en een hierop aangepaste bejegening – en training van personeel – zou gewenst zijn, (3) interventies – zoals het door de JICN ontwikkelde 'Ban pa Kambio' - zouden bij voorkeur gericht moeten zijn op het verbeteren van praktische vaardigheden. Vanwege de (4) zeer beperkte beschikbaarheid van diagnostische instrumenten of screeners voor de Caribisch Nederlandse context is nadere ontwikkeling hiervan wenselijk, zodat een betere inschatting van de problematiek van gedetineerden gemaakt kan worden en daarmee de eerder

genoemde aanbevelingen nauwkeuriger ingevuld kunnen worden. Ook zou (5) de informatievoorziening binnen de JICN verbeterd kunnen worden door deze te digitaliseren, en door bijvoorbeeld het in Europees Nederland gebruikte bevolkingsadministratiesysteem in te voeren. Tot slot (6) zou deze studie herhaald moeten worden om een duidelijker en stabiel beeld te krijgen van de psychosociale en neurobiologische kenmerken, waarbij een eventuele uitbreiding naar andere eilanden in de regio (Aruba, Curaçao, Sint-Maarten) tot de aanbeveling strekt.